

NYA I NATO

- NÅGRA STARTPUNKTER FÖR SVERIGE

“Vi har kommit hem”

Sverige blev slutligen, 75 år efter alliansens grundande, och efter många års partnerskap, medlem den 7 mars 2024. Före det fullvärdiga medlemskapet hade Sverige samarbetat nära försvarsalliansen på olika sätt, bland annat genom gemensamma övningar i Natoleda insatser och kapacitetsbyggande uppdrag. Sverige har även sedan 1994 ingått ett så kallat Partnerskap för fred, PfP, med Nato och senare även individuellt partnerskap, ITPP, Individually Tailored Partnership Program samt EOP, Enhanced Opportunities Partner. Sverige och Nato har också sedan 2016 haft ett samförståndsavtal om världsstöd.

Sveriges långa resa mot ett fullvärdigt medlemskap kom att snabbas på av Rysslands agerande och Finlands beslut. Först kom de ryska kraven på Sverige och Finland i december 2021, sedan den fullskaliga invasionen av Ukraina i februari 2022 och därefter Finlands besked att man söker Natomedlemskap. I Sverige kom först Sverigedemokraterna och sedan framför allt Socialdemokraterna att svänga om det svenska Natomedlemskapet.

När Sverige som försvarsalliansens 32:a medlem fullbordade sitt medlemskap beskrevs det av många, däribland stats-

Detta är en kort sammanfattning av några startpunkter för fortsatta samtal och analyser kring det svenska medlemskapet i Nato, dess inriktning och prioriteringar.

ministern själv som att Sverige har hittat hem. “Vi har kommit hem”, sade Ulf Kristersson i sitt tal till nationen:

“Det är ett stort steg – men samtidigt ett naturligt steg. Medlemskapet betyder att vi har kommit hem. Hem till ett stort antal demokratiers samarbete för fred och frihet. Hem till våra egna grannländers samarbete för säkerhet. Hem till den krets av nationer där vi under lång tid har hört hemma”.¹

Hoten mot den fria världen kvarstår

Nato grundades efter andra världskriget som ett svar på hotet från dåvarande Sovjetunionen och kärnuppgiften är alltjämt skydd mot Rysslands aggressioner och anspråk.

Det orubbliga amerikanska engagemanget och ledarskapet i och för Nato har sedan dess grundande utgjort en grundbult. Eller som Natos första generalsekreterare, Lord Ismay, uttryckte syftet: “To keep the Soviet Union out, the Americans in, and the Germans down”.

1. Kristersson, U. (2024). *Statsminister Ulf Kristerssons tal till nationen*. Regeringskansliet.

Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/tal/2024/03/statsminister-ulf-kristerssons-tal-till-nationen/>

Det är också utifrån USA:s centrala ställning som presidentkandidaten Donald Trumps uttalanden om Nato planterat en osäkerhet om hur framtiden för försvarssalliansen ser ut med Trump som en möjlig president efter höstens val.² Trumps citat, där bland annat länder som inte väntas nå upp till alliansen mål för försvarsutgifter pekades ut som legitima mål för Ryssland, till trots så finns idag lagstiftning på plats som de facto förhindrar en enskild president att äventyra det amerikanska medlemskapet i Nato.³ Trumps uppmärksammade utspel har också lett till en förnyad debatt om Europas egen förmåga till försvar samt uthållighet och stöd för Ukraina.

Det ryska hotet mot Sverige som stadigt ökat sedan millennieskiftet har och kommer inte avta i och med att Sverige går med i Nato, men vi är med detta steg nu bättre förberedda och redo att utvecklas ytterligare för att möta hotet. Det är fortsatt av största vikt att största möjliga kraft läggs på att stötta Ukraina. Ukraina kämpar inte bara för sin egen frihet utan också vår. Demokratin och friheten i vår del av världen hotas på en existensiell nivå vid en rysk seger.⁴ Som konstaterats i flera sammanhang har Ryssland kapacitet att vid en fred i Ukraina på kort tid mobilisera i syfte att starta krig mot Nato.⁵

Utöver detta hotas Sverige och den fria världen av ytterligare ett antal angreppssätt. Den nordisk-baltiska regionen kommer bli en frontlinje för Nato och västvärlden när Kina ökar sin närvaro i Arktisområdet som en konsekvens av ett Ryssland i allt större beroendeställning till Beijing.⁶

Hybridkrigföring och påverkanskampanjer av olika slag är något vi ser en ökning av i både intensitet och omfattning, och det lär inte stanna av. Vi behöver lära oss att hantera och avskräcka dessa på en samhällelig nivå, något vi ofta saknar förmåga till i dagsläget.⁷ Det är något som behöver byggas upp tillsammans med allierade.

Allianser inom alliansen

Ett viktigt steg för Sverige att ta i och med att vi nu är Natomedlemmar är att hitta vår "allians i alliansen". Genom det goda samarbete som redan finns inom NB8 och liknande regionala samarbeten (där också Polen, Tyskland och Storbritannien samt flera andra är av vikt) kan Sverige integreras och bidra till Nato lättare. Den nordisk-baltiska regionen kan med det svenska medlemskapet fortsatt utvecklas till att vara en stark aktör för säkerhet och frihet i vår del av världen. Det är alltså viktigt att länderna i regionen står enade och gemensamt är en kraftfull röst inom Nato-samarbetet, vi må vara små individuellt, men tillsammans är vi en kraft att räkna med. Som Frivärld-rapporten *United We Stand* understryker bör Sverige aktivt söka och underlätta för samarbete med sina grannar även inom Nato-strukturen: "It is too important to just assume that decisions at NATO's North Atlantic Council or in EU institutions will just solve our common problems with us as passive bystanders".⁸ Sverige bör aktivt söka och underlätta för samarbete med sina grannar även inom Nato-strukturen.

2. Politi, J., Fedor, L. och Foy, H. (2024). *Donald Trump says Russia can do what it wants to Nato allies who pay too little*. Financial Times. 11 Feb. Tillgänglig: <https://www.ft.com/content/cb4eedee-263e-4b17-856b-0782c75249d9>

3. H.R.2670 - 118th Congress (2023-2024): *National Defense Authorization Act for Fiscal Year 2024*. Tillgänglig: <https://www.congress.gov/bill/118th-congress/house-bill/2670>

4. Oksanen, P. och Hökmark, G. (2023b). *United We Stand*. Frivärld. S. 3.

Tillgänglig: <https://frivarld.se/wp-content/uploads/2024/01/Frivarld-UnitedWeStand.pdf>

5. Se t.ex. Mölling, C. och Schütz, T. (2023) *Preventing the Next War Germany and NATO Are in a Race Against Time*. German Council on Foreign Relations. Tillgänglig: <https://dgap.org/en/research/publications/preventing-next-war>

6. Oksanen, P. och Hökmark, G. (2023b). *United We Stand*. Frivärld. S. 5.

7. Ibid. S. 6.

8. Ibid. S. 3.

Ökat engagemang kräver ökade resurser

Nu är vi slutligen medlemmar i Nato, vilket innebär att Sverige behöver växla upp. För att detta ska kunna ske handlar det till stor del om resurser. Vi bör i en snar framtid röra oss mot minst 3 procent av BNP, vilket Frivärlds resident senior fellow Patrik Oksanen lyfte i en debattartikel i DN den 11 mars 2024:

“För tio år sedan fastlades en målsättning om att Nato-länderna skulle lägga 2 procent av bnp på försvar. Det som då sågs som ett tak att nå har förvandlats till ett golv som ser ut att höjas kraftigt. Ska Sverige dra rätt slutsats inför toppmötet i Washington den 9–11 juli, så bör vi snabbt sikta på 3 procent av bnp”.⁹

Sverige - ett naturligt basområde för NB8-regionen

Sverige är det största landet i den nordisk-baltiska regionen inom Natostrukturen sett till yta och med det följer ett ansvar. Vill vi vara en bidragande faktor till säkerheten i regionen behöver vi också visa det i handling. Som det uttrycktes i Frivärld-rapporten *Så bör totalförsvaret stärkas inför ett svenskt Natomedlemskap* som utkom 2023: “Den viktigaste rollen för Sverige, på kortare och medellång sikt, är att fungera som ett basområde i regionen. Det ställer krav på kraftigt utökad förmåga till logistik och skydd.”¹⁰

Sverige kommer även kunna fungera som en hub för resurser att transporteras ifrån i alla möjliga riktningar i vår del av Europa.¹¹

... med särskilt ansvar för Östersjöområdet och Arktis

Sverige, som medlem i Nato, behöver aktivt bidra till alliansens gemensamma säkerhet och ta ett särskilt ansvar, särskilt för Östersjöområdet och Arktis, med tanke på vår geografiska och ekonomiska situation.

Utbyggd flotta, mer personal

Flottan behöver byggas ut i en snabbare takt för att möta den allt mer komplexa globala hotmiljön. Samtidigt konstateras i rapporten *Så bör totalförsvaret stärkas inför ett svenskt Natomedlemskap* att dagens totalförvarsstruktur inte fungerar som den bör. Det krävs en påskyndad utbyggnad av de icke-militära delarna, inklusive lagerhållning och försörjningsberedskap. Regeringen behöver lösa Försvarsmaktens personal- och materielkris för att möta de utmaningar som ligger framför oss.¹² Vi behöver helt enkelt göra mer för att försvaret ska kunna utvecklas och detta kräver satsningar.

9. Oksanen, P. (2024). *Natointrädet ställer nya krav på höjda försvarsanslag*. Dagens Nyheter Debatt. 11 mars.

Tillgänglig: <https://www.dn.se/debatt/natointradet-staller-nya-krav-pa-hojda-forsvarsanslag>

10. Oksanen, P. och Hökmark, G. (2023a). *Så bör totalförsvaret stärkas inför ett svenskt Natomedlemskap*. Frivärld, S. 5.

Tillgänglig: <https://frivarld.se/rapporter/sa-bor-totalforsvaret-starkas-infor-ett-svenskt-natomedlemskap/>

11. Neretnieks, K. (2022) I *Stronger Together*. S.13. Stockholm Free World Forum / Konrad Adenauer Stiftung.

12. Oksanen, P. och Hökmark, G. (2023a). *Så bör totalförsvaret stärkas inför ett svenskt Natomedlemskap*. Frivärld, S. 3.

Det svenska bidraget

Det svenska inträdet i Nato har välkomnats och lovordats av befintliga medlemmar.¹³ Sverige kommer att bidra till Nato på flera sätt och med förmågor som är av stor vikt för Nato i stort. I luften och på havet kommer Sverige att få en central position för Östersjön som helhet.¹⁴

Betydelsen av att Sverige, med en ytterst kompetent försvarsindustri som kan producera Jas Gripen E och Gripen C/D samt högteknologiska ubåtar nu integreras i Nato-strukturen bör inte underskattas. Den svenska marinen, ihop med den finländska, påverkar spelplanen för hela Östersjöregionen och Nato kan nu sägas ha en fördel där,¹⁵ även om uttryck som Nato-sjö djupt missförstår den militärstrategiska situationen. Vidare är Sverige vana vid att utsättas för och hantera ryska försök till påverkan och desinformation.¹⁶

Sveriges vägledande principer som allierade har presenterats som “credibility, reliability and solidarity”.¹⁷

För att leva upp till dessa principer om trovärdighet, pålitlighet och solidaritet är tillvaratagandet av svensk innovationskraft, förmåga och vår egen försvarsindustri centrala, liksom insikten att försvaret av vår demokrati, numera tillsammans med andra i en större gemenskap, kommer att kosta. Prislappen vi betalar för våra friheter idag är dock ringa jämfört med de kostnader som följer med att inte vara tillräckligt rustade och förberedda i den tid vi lever i nu.

13. Gozzi, L. (2024). *Sweden formally joins Nato military alliance*. BBC. 7 mars.

Tillgänglig: <https://www.bbc.com/news/world-europe-68506223>

14. Oksanen, P. (2024). *Natointrädet ställer nya krav på höjda försvarsanslag*. Dagens Nyheter Debatt. 11 mars.

Tillgänglig: <https://www.dn.se/debatt/natointradet-staller-nya-krav-pa-hojda-forsvarsanslag/>

15. Ålander, M. (2022) I *Stronger Together*. S.34. Frivärld. Stockholm Free World Forum / Konrad Adenauer Stiftung.

16. Oksanen, P (2022) I *Stronger Together*. S.144. Frivärld. Stockholm Free World Forum / Konrad Adenauer Stiftung.

17. Sweden at NATO (2024). Sweden is now a member of NATO. 13 mars 2024.

Tillgänglig: <https://twitter.com/SwedenNato/status/1767869253141639221>

Referenser

- Gozzi, L. (2024). *Sweden formally joins Nato military alliance*. BBC. 7 mars. Tillgänglig: <https://www.bbc.com/news/world-europe-68506223>. [Hämtad 17 Mar. 2024].
- H.R.2670 - 118th Congress (2023-2024): *National Defense Authorization Act for Fiscal Year 2024*. Tillgänglig: <https://www.congress.gov/bill/118th-congress/house-bill/2670> [Hämtad 17 Mar. 2024].
- Hökmark, G. (2024a). *Ingenting förändras av sig själv* | SvD Ledare. Svenska Dagbladet. 17 mars. Tillgänglig: <https://www.svd.se/a/GMzx3V/sveriges-natointra-de-var-inget-som-bara-hande> [Hämtad 18 Mar. 2024].
- Hökmark, G. (2024b). *Äntligen Nato – nu lämnar Sverige illusionernas tid*. Smedjan | Timbro. 26 februari. Tillgänglig: <https://timbro.se/smedjan/antligen-nato-nu-lamnar-sverige-illusionernas-tid/> [Hämtad 18 Mar. 2024].
- Kristersson, U. (2024). *Statsminister Ulf Kristerssons tal till nationen*. Regeringskansliet. Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/tal/2024/03/statsminister-ulf-kristerssons-tal-till-nationen/> [Hämtad 18 Mar. 2024].
- Mölling, C. och Schütz, T. (2023). *Preventing the Next War*. DGAP - German Council on Foreign Relations. Tillgänglig: <https://dgap.org/en/research/publications/preventing-next-war>
- Oksanen, P. (2024). *Natointrädet ställer nya krav på höjda försvarsanslag*. Dagens Nyheter Debatt. 11 mars. Tillgänglig: <https://www.dn.se/debatt/natointradet-staller-nya-krav-pa-hojda-forsvarsanslag/> [Hämtad 15 Mar. 2024].
- Oksanen, P., Ålander, M., Neretnieks, K., Dahl, A.-S., Forss, S., Østhagen, A. och Allers, R. (2022). *Stronger Together*. Frivärld. Stockholm Free World Forum / Konrad Adenauer Stiftung.
- Oksanen, P. och Hökmark, G. (2023a). *Så bör totalförsvaret stärkas inför ett svenskt Natomedlemskap*. Frivärld, s.1–17. Tillgänglig: <https://frivarld.se/rapporter/sa-bor-totalforsvaret-starkas-infor-ett-svenskt-natomedlemskap/> [Hämtad 16 Mar. 2024].
- Oksanen, P. och Hökmark, G. (2023). *United We Stand*. Frivärld, s.1–9. Tillgänglig: <https://frivarld.se/wp-content/uploads/2024/01/Frivarld-UnitedWeStand.pdf> [Hämtad 27 Feb. 2024].
- Politi, J., Fedor, L. och Foy, H. (2024). *Donald Trump says Russia can do what it wants to Nato allies who pay too little*. Financial Times. 11 Feb. Tillgänglig: <https://www.ft.com/content/cb4eedee-263e-4b17-856b-0782c75249d9> [Hämtad 18 Mar. 2024].
- Sweden at NATO (2024). *Sweden is now a member of NATO*. Twitter. 13 mars 2024. Tillgänglig: <https://twitter.com/SwedenNato/status/1767869253141639221> [Hämtad 18 Mar. 2024].